

wel begrepen: haar huwelijksgeluk was begonnen te tanen; zij leed onder haar mans humeurigheid van verwenden egoïst, zijn geestelijken hoogmoed, eigengereidheid en heerschezucht. Haar kinderen werden haar groote troost, haar vreugde, meer en meer.... Hij dacht daar veel over na en deed zijn best zich erin te leven. Maar voelde dan telkens, hij was er te zeer mán voor; de liefde van een vrouw alleen kon hem werkelijke steun zijn en troost. Bertje was nooit veel voor hem geworden en dikwijls betreurde hij hun besluit, den jongen bij zich in huis te nemen. Volkomen eenzaamheid was dan nog beter. Intusschen, zonder de ruim berekende sommen, die „oom Antoine” voor Bertjes huisvesting en opvoeding zoo geregeld deed betalen, zou het Huib in dezen tijd nog veel benarder zijn geworden. Voeding, kleeding, 't werd al maar duurder. Ook moest hij Willemien van tijd tot tijd weer bijspringen — zij had geen Bertje, schreef ze — en zelfs op voorzichtige en kiesche wijze wat geldelijken steun doen toekomen aan Charlotte en haar man, die te trotsch waren om te vragen, maar intusschen van een poover pensioentje armelijk voortsukkelden. Dit was nu eenmaal een tijd waarin broers en zusters — toch wel in de eerste plaats! — elkander bijstaan moesten.

Paulines brieven — daarop leefde Huib. Niet zoo gauw had hij er met zijn heele wezen een in zich opgenomen of hij verlangde alweer naar den volgenden. Pauline was een echte briefschrijfster. Zij praatte op het papier, spontaan, levendig, niet zonder litterair talent zelfs. Zij kende de waarde van woorden en wendingen — verrast werd Huib dikwijls door een wel-doordachte expressie. Aldoor teeder bezorgd, voor hem zelf vooral, maar ook voor Bertje, toonde ze zich in haar brieven, vroeg naar alles thuis, met verwonderlijk indenken soms, drukte Huib herhaaldelijk op 't hart, toch vooral niet te lang te zitten werken 's avonds, te waken voor zijn gezondheid. Ook over hun altijd zoo innige samenleven uitte zij zich dikwijls — en over haar soms smartelijk terugverlangen. Toch, al dorst hij zichzelf er haast geen rekenschap van te geven, bevredigden Paulines brieven Huib in zijn diepste wezen nooit volkomen. Hij wist niet wat dat was in hem, hij haatte zichzelf er om. Zeker weer die vervloekte, stompegoïste jaloezie! Aan niemand gunde hij haar, zelfs aan geen doodelijk gewonde, geen gruwelijk verminkte, geen rampzalige!

Maar toch, misschien kwam het ook wel eenigszins doordat, ondanks al haar teederheid, Paulines opgaan in het verpleegsterswerk sterk door haar woorden heenstraalde. De toestanden die zij bijwoonde, de wreede wonden, het menschbederf — de stomme verslagenheid, de wrokkende wanhoop, de verbeterden pijn en het snikkend verdriet — het greep haar alles klaarblijkelijk hevig aan; het was, schreef ze, erger dan ze ooit had vermoed, een afschuwelijke obsessie soms. Maar o de voldoening, het geluk, telkens althans iets van hulp, eenige verlichting te kunnen aanbrengen, de troost